

OSNOVNA ŠOLA JURIJA VEGE MORAVČE

V NARAVI JE SUPER!

Avtorji: Nika Avbelj, Nika Peterka, Nika Planinec, Tinkara Urankar, Laura Brodar, Anita Urankar, Petra Urbanija, Teja Ravnikar, Eva Gorjup, Tjaša Birk, Žan Zupančič, Jan Peterka, Polona Capuder, Anja Jančigaj, Pia Markuš, Tadej Peceli, Monika Stjepanović, Teja Bizilj

Mentorici: Alenka Tominšek, prof. slovenskega jezika; Irena Malovrh, univ. dipl. ing. tekst. tehn., učiteljica OPB

28. DRŽAVNI FESTIVAL TURIZMU POMAGA LASTNA GLAVA
»V naravi je super!«

ZAHVALA

Pri nastanku pričujočega dela so nam s svojim delom, pripravljenostjo in požrtvovalnostjo pomagali mnogi sodelavci iz domačega kraja. Brez njih nam ne bi uspelo. Vzeli so si čas za nas, nam prisluhnili in podelili z nami svoje znanje, vedenje, razmišljanja in življenjske izkušnje. Našteli jih bomo po vrstnem redu, kot smo jih obiskali, čeprav je prispevek vsakega enkratno in nenadomestljiv.

G. Sandi Močnik z Dešna, ga. Danica Jančar s Turističnega društva, vodja jamarjev g. Stražar, skrbnik dom g. Igor Kanižar, g. in ga. Pirnat z gradu Tuštanj in ga. Branka Bizjan, predsednica društva rokodelcev Moravske doline, ki nas je v naši dejavnosti spodbudila za uspešno delo tudi v prihodnosti.

Srečanje z vsakim posameznikom je bilo za nas poučno in nam je odstrlo še eno posebnost in lepoto domače doline, v kateri vidimo veliko raznolikih možnosti za celosten razvoj podeželske skupnosti.

Za podporo in spodbudo se zahvaljujemo tudi ravnateljici OŠ Jurija Vege ge. Nuški Pohlin Schwarzbartl.

28. DRŽAVNI FESTIVAL TURIZMU POMAGA LASTNA GLAVA
»V naravi je super!«

ŠOLA: Osnovna šola Jurija Vege Moravče, Vegova 38, 1251 Moravče
Tel: (01) 7231210 Fax: (01) 7231 003 Email: o-jvmoravče@guest.arnes.si

Naslov raziskovalne naloge:

V NARAVI JE SUPER!

Avtorji:

9.razred: Tadej Peceli in Monika Stjepanović, Nika Avbelj, Nika Peterka, Nika Planinec, Tinkara Urankar, Laura Brodar, Anita Urankar, Petra Urbanija, Teja Ravnikar, Eva Gorjup, Tjaša Birk, Teja Bizilj, Pia Markuš,

8.razred: Žan Zupančič, Jan Peterka, Polona Capuder, Anja Jančigaj,

Mentorici: Alenka Tominšek, prof. slovenskega jezika, mentorica
Irena Malovrh, univ. dipl. ing. tekst. tehn., učiteljica OPB, mentorica

Povzetek in okvirna vsebina

Z letošnjo dejavnostjo v okviru turistične raziskovalne naloge smo se učenci 8. in 9. razredov ozavestili o zanimivih točkah naravne in kulturne dediščine v Moravški dolini. Z izborom in zapisi ter fotografijami na terenu smo obogatili vedenje in ga predstavljamo kot dvodnevno turistično ponudbo za mlade v naravi.

Naša turistična prireditev, poimenovana V naravi je super!, se bo odvijala v Planinskem domu na Uštah. Njegovi prostori pa so namenjeni druženju in izobraževanju z možnostjo prenočitve. Obdajajo ga gozd, lepa okolica, ob lepem vremenu pa še pogled na prečudovito Moravško dolino. V bližini pa je tudi ranč Pr' Osolet, kjer se bomo skupaj z 21-imi mladostniki in otroki naučili jahati konje. Malo stran od ranča si bomo ogledali čudovito kraško jamo, Osoletovo jamo. Tam je še več zanimivih hribov, med njimi Sv. Miklavž, eden od prečudovitih kotičkov, ki jih ponuja Moravska dolina. Z našo skupino smo si zadali cilj, da pripravimo ljudi, da gredo v naravo- na našo zabavo. Da pa ne pozabimo na kulturno dediščino, pa si bomo ogledali tudi moravški biser, grad Tuštanj.

Organizirali bomo torej dvodnevno zabavo in nudili:

- nočitev v Planinskem domu na Uštah,
- izlet na Sv. Miklavža,
- jahanje konj na ranču Pr' Osolet,
- obisk Osoletove jame,
- obisk gradu Tuštanj,
- večer ob tabornem ognju,
- športne in družabne igre,

Vse kar potrebujemo za uresničitev naše prireditve smo skrbno načrtovali. Izdelali smo podroben časovno razdelan potek dogodka, obenem preračunali količino potrebne hrane in denarnih sredstev za uresničitev našega namena, mladim domačinom predstavimo dolino tudi iz drugačnega zornega kota, kot so je vajeni.

Turistična ponudba v pričujoči nalogi se razlikuje od običajnih turističnih ponudb posameznih krajev, ker gradi most med šolo, družino in turistično ponudbo kraja z zgibanko, V naravi je super. Le-ta je naš turistični produkt. Svoje delo pa bomo predstavili tudi na turistični tržnici, kjer si bo možno ogledati našo zgibanko in ob dobri domači hrani (salama, kruh, štrukli...) in fotografijah podoživeti našo turistično prireditev. Nalogo je mogoče videti na šolski spletni strani in v knjižnici OŠ Jurija Vege Moravče. Izvod naloge hranita tudi mentorici naloge.

Ključne besede: naravna dediščina, kulturna dediščina, zabava, mladi, turistična ponudba.

28. DRŽAVNI FESTIVAL TURIZMU POMAGA LASTNA GLAVA
»V naravi je super!«

KAZALO:

Uvod.....	6
Potek dela.....	7
Izletniške točke.....	8
Konji.....	8
Grad Tuštanj.....	10
Osoletova jama.....	12
Cerkev sv. Miklavža.....	16
Planinski dom na Uštah.....	17
Načrtovanje naše turistične ponudbe.....	19
1. dan.....	19
2. dan.....	20
Denarna in količinska ocena potrebne hrane.....	22
Zaključek.....	23
Turistični produkt-zgibanka V naravi je super.....	23
Stojnica na turistični tržnici.....	23
Priloge.....	24
Viri.....	24

Uvod

Turistična ponudba v pričujoči nalogi se razlikuje od običajnih turističnih ponudb posameznih krajev. Nastala je z raziskovalnim delom na terenu in z namenom priprave zgibanke za spodbudo domačinom in drugim obiskovalcem za obisk manj znanih značilnosti in dejavnosti Moravske doline.

Moravska dolina leži v neposredni bližini geometričnega središča Slovenije, nudi veliko možnosti spoznati staro kulturno pokrajino, bogato ljudsko izročilo in mnoge kulturne in naravne zaklade, kot so stare domačije, ostanki gradov in številne cerkve. Urejene turistične kmetije ponujajo počitek in sprostitev še tako zahtevnemu obiskovalcu. Na meji z občino leži umetno Gradiško jezero, ki nudi zanimive možnosti za sprostitev in športno udejstvovanje.

Prebivalci Moravske doline si svoj kos kruha služijo predvsem z delom v sosednjih industrijskih središčih. Nekaj prebivalcev še obdeluje zemljo na številnih majhnih kmetijah, v zadnjem času pa se vse več kmetij ukvarja z dopolnilnimi dejavnostmi.

Poleg omenjenih zanimivosti pa obiskovalce pritegnejo tudi številne prireditve, ki jih organizirajo domača društva. Med najbolj obiskanimi so vsakoletni Pohod po nagelj na Limbarsko goro, Prvomajsko srečanje na Tuštanju, kmečki praznik poleti, različni koncerti, kulturne prireditve, športna in druga tekmovanja.

Ena od turističnih prireditev pa bo tudi naša, s poimenovanjem V naravi je super! Odvijala se bo v Planinskem domu na Uštah. Zgrajen je bil 1. septembra 2013, njegovi prostori pa so namenjeni druženju in izobraževanju z možnostjo prenočitve. Obdajajo ga gozd, lepa okolica, ob lepem vremenu pa še pogled na prečudovito Moravško dolino. V bližini pa je tudi ranč Pr' Osolet, kjer se lahko naučimo jahati konje, ki je v lasti Sandija Močnika, Malo stran od ranča si lahko ogledate čudovito kraško jamo, Osoletovo jamo. V bližini pa je še mnogo več zanimivih hribov (Sv. Miklavž, Pivkelj) ter skritih in prečudovitih kotičkov, ki jih ponuja Moravska dolina. Z našo skupino smo si zadali cilj, da pripravimo ljudi, da gredo v naravo- na našo zabavo.

Organizirali bi dvodnevno zabavo in nudili:

- nočitev v Planinskem domu na Uštah,
- izlet na Sv. Miklavža,
- jahanje konj na ranču Pr' Osolet,
- obisk Osoletove jame,
- obisk gradu Tuštanj,
- večer ob tabornem ognju...

To in še mnogo drugih zabavnih stvari, ki smo si jih zamislili v našem načrtu. Pridite ne bo vam žal!

Z aktivnostmi na posameznih točkah naše turistične ponudbe bi radi pritegnili v naš kraj čim več obiskovalcev iz vseh krajev naše domovine, pa tudi iz tujine. Pomembno pa je tudi dejstvo, da mladim domačinom predstavimo dolino tudi iz drugega zornega kota, kot so je vajeni. S pričujočim delom bi radi navdušili mlade, da si poskusijo sami skovati svoj košček sreče, kot se reče v prenesenem pomenu, torej, da si lahko svoj poslovno in obenem turistično priložnost oblikujejo točno tam, kjer so.

Potek dela

Turistične ponudbe kot družbenega gibanja smo se lotili učenci 8. in 9. razredov v sodelovanju z mentorico Ireno Malovrh poletnih aktivnih počitnic, ki so bile jeseni predstavljene na šoli s pregledno razstavo. Ko je prišlo povabilo Turistične zveze Slovenije (TZS), smo učenci že vedeli za dejavnosti dediščinskih dni med počitnicami.

Učiteljica nas je pri pouku slovenščine seznanila z natečajem za festival Turizmu pomaga lastna glava. Ker smo se z delovanjem Turističnega društva Moravče že srečali v šoli in na različnih prireditvah, nam je ponujen naslov predstavljal pravi izziv.

Na prvem sestanku smo se seznanili z že opravljenimi aktivnostmi in rezultati dela dediščinskih dni poleti. Mentorica nas je navdušila z lepotami in narodopisnimi posebnostmi Sv. Miklavža, Limbarske gore, mlina na Rači in sušilnice sadja ter dejavnostmi, kot so jahanje konj, peka kruha, obisk čebelarja. Naravne in kulturne zanimivosti Moravske doline smo poznali že iz šolskih in družinskih obiskov. Zato so se ob delu rojevale vedno nove ideje in pobude za odkrivanje dejavnosti in značilnosti kraja. Ob delu smo se sošolci še bolj spoznali in povezali.

Posebnosti kraja smo ob pogovorih, obiskih in dejavnostih zagledali na nov način. Pregledovali smo različne vire, od pisnih do elektronskih pa tudi ustnih in z njimi bogatili svoja spoznanja. Na podlagi novih znanj pa smo načrtovali delo na terenu. Obiskali smo posamezne točke naravnih znamenitosti. Kraje smo si razdelili, raziskali in opisali.

Oglede smo opravili v času jesenskih šolskih počitnic in ob sobotah dopoldne in popoldne. Posamezne zaključene celote smo opremili s slikami, ki smo jih posneli na terenu in delo pod vodstvom mentoric povezali v celoto.

Fotografije smo snemali na vsakem koraku, zato je arhiviranega veliko slikovnega gradiva, ki je le delno vključeno v pričujoče raziskovalno poročilo.

Predstavniki turističnega društva so nas opremili tudi z obilico gradiva in predstavitevnih zloženek ter načrti za prihodnost.

Pri kmečkih opravilih nam je svojo zakladnico izkušenj na široko odprla predsednica društva rokodelcev Moravske doline ga. Bizjan in nas usmerila h kmetiji Ranč pr Osolet, kjer smo se nekateri prvič srečali z jahanjem konj.

Fotografije smo snemali na vsakem koraku, zato je arhiviranega veliko slikovnega gradiva, ki je le delno vključeno v pričujoče raziskovalno poročilo.

Ko smo izbrali izletniške točke, kmetija Ranč' pr Osolet, grad Tuštanj, Osoletova jama ter vzpetino Sv. Miklavža, in se odločili za prostor našega turističnega dogajanja, to je Pleninski dom na Uštah, smo se lotili natančnega načrtovanja dogajanja ter tudi finančnega načrtovanja za predvidenih 21 oseb oz. mladostnikov in otrok.

Izletniške točke

Konji

Vprašanja za obiskovalce:

Kaj potrebujemo poleg konja, da lahko jahamo?

Kako so konji »obuti«?

Katera je avtohtona slovenska pasma konj in kje živijo?

Večje živali, kot so konji, je človek uporabljal neposredno pri delu, danes pa jih pri tem nadomešča traktor. Tako te plemenite živali lahko živijo svobodneje in nam polepšajo trenutke. Še posebno navdušeni smo bili, ko smo se povzpeli na konjske hrbte in odjahali v maneži Sandija Močnika na Ranču Pr`Osolet v Dešnu.

Slovenci imamo tudi avtohtono pasmo konj, ki se imenujejo Lipicanci in jih vzrejajo v kobilarni Lipica.

Ena zanimivejša turistična zanimivost, predvsem za mlajše, je jahanje. Sprva nas je bilo malce strah, a smo kmalu spoznali, da njihovim konjem lahko zaupamo. Najprej smo konje osedlali in jim nadeli uzde, potem pa smo se odpravili v zavarovano območje. V tem času nam je razložil, da je konj naučen, da se vse stvari delajo z leve strani. Zato smo ga tudi zajahali z njegove leve strani. Pred tem smo si nadeli tudi čelade. Sprva je konja držal za vajeti, kasneje pa smo lahko sami jahali. Tako smo se v eni uri in pol naučili osnov jahanja. Za konec smo jih odpeljali v hlev, kjer jih je lastnik oskrbel. Po tem nam je ob skodelici toplega čaja povedal nekaj o sami opremi, konjih in jahanju. Zmeraj so mi bili konji všeč, a od tistega dne naprej sem nad njimi navdušena. Vesela sem, da imamo v našem kraju veliko ljudi, ki so pripravljene narediti nekaj za turizem, saj le tako lahko doživimo takšne nepozabne trenutke. Jahanje nam je bilo tako zelo všeč, da smo se odločili, da ga bomo uvrstili v turistično ponudbo naše prireditve.

28. DRŽAVNI FESTIVAL TURIZMU POMAGA LASTNA GLAVA
»V naravi je super!«

Na slikah vidimo g. Močnika s konjem ali vprego in našo sošolko, ki se je na konjskem hrbtu popolnoma sprostila.

Grad Tuštanj

Vprašanja za obiskovalce:

1. Kdaj je grad nastal?
2. Kako se je imenovala zadnja graščakinja na gradu?
3. Kaj vse se danes odvija na gradu?

Moravska dolina je bila v preteklosti dolina gradov. V dolini so se nahajali gradovi Belnek, Rožek, Češnjice, Križate, Kandrše, Zalog in Tuštanj. Edini, ki je še vedno ohranjen v svoji prvotni obliki, je grad Tuštanj. Je eden redkih gradov na slovenskem, ki je ohranil tudi originalno opremo.

Grad je bil dograjen v letu 1490, kar nam pove plošča z grbi na vhodnim portalom gradu. Iz dokumentov je razvidno, da je bil grad v prvotni obliki precej drugačen od današnjega. Arkadni hodniki so bili leseni in tudi sama oblika zgradbe se je skozi stoletja spreminjala. V letih 1667 do 1671 je grad popolnoma prezidal tedanji lastnik Franc Bernard grof Lichtenberg. Takšen se je ohranil do današnjih dni. Grad je pozidan v renesančnem slogu. Enonadstropna stavba ima pravokotno tlorisno zasnovo in nerazčlenjeno zunanost. Trakti z značilnimi arkadnimi hodniki oklepajo štirikotno dvorišče z vodnjakom. Arkade slone v pritličju na pravokotnih stebrih. Na hodnikih je bil ohranjena še originalna opečna tla. Janez Vajkard Valvasor piše o njem: "Stoji na Gorenjskem, na moravških tleh in je tri milje oddaljen od Ljubljane. Pod njim so travniki, za njimi pa lepi zeleni gozdovi. Zlasti sta prijetna očem pred gradom stoječ prostor, ki je obseden s sadnim drevjem in zraven ležeči vrt, ki ga ni daleč naokoli na Kranjskem".

Notranjost gradu skriva in hrani bisere tedanje notranje opreme. V sobah je ohranjen originalen, lesen, kasetiran pod. Stropi so ometani z minimalnimi štukaturnimi okviri, v eni izmed sob je ohranjen lesen gotsko-renesančni strop. V sobah na severni strani gradu je deloma vidna poslikava, ki pa je žal prepleskana in tako zakrita radovednemu opazovalcu. V letu 2001 so bile te poslikave odkrite v letu 2003 pa je potekalo restavriranje teh sob.

Velika znamenitost gradu so peči iz lončenega materiala z umetniškimi odtisi. V gradu je ohranjen tudi del lončene peči iz 15. stoletja z grbom.

Sobe so opremljene z bogatim stilnim pohištvom v stilu bidermajer, le nekaj omar je v renesančnem stilu. Najzanimivejši in tudi najdragocenejši sta sliki: Trpeči Kristus in Smrt sv. Frančiška Ksaverja. V gradu je ohranjenih nekaj starih knjig in listin.

Med listinami je pergament s cesarskim pečatom iz leta 1682, s katerimi so bile grofom Lichtenbergom podeljene posestne pravice. Morda je pomembnejši dokument tudi listina o ustanovitvi beneficija na Vrhopolju. V zbirki so tudi urbarji, v katerem so zapisane dejstva podložnikov.

V gradu se nahaja dragocen klavikord iz leta 1805. To je instrument, iz katerega je nastal klavir. Izdelal ga je mojster Peter Rumpel. V sobah so tudi stari porcelanasti izdelki z različnimi poslikavami.

V grajskih sobanah je še veliko drobnih predmetov.

28. DRŽAVNI FESTIVAL TURIZMU POMAGA LASTNA GLAVA

»V naravi je super!«

Iz ohranjenih pisnih virov je lastništvo gradu znano od leta 1610. Od tedaj do leta 1800 so na tuštanjskem gradu gospodarili grofi Lichtenbergi. Leta 1610 se v fevdnem pismu krškega škofa Janeza Jakoba omenja kot lastnik gospostva Martin Berlot Schwab, plemeniti Lichtenberg. Čez deset let, 1620, sta si gospostvo razdelila brata Volf Andrej in Franc Krištof. Leta 1645 sat v kupni pogodbi z Janezom pl. Raabom omenjena Marija Adrijana Schwab pl. Lichtenberg in njen sin Ferdinand kot imetnika gospodstva. Stiški opati so 2. avgusta 1650 prodali gosposčino Ortnek z vsemi služnostimi Hansu Juriju Scwabu pl. Lichtenbergu, gospodu Tuštanja. Janez Jurij baron Lichtenberg je leta 1662 prodal gospostvo Francu Bernardu baronu Lichtenbergu, ki je bil leta 1688 povzdignjen v grofovski stan. Omenjeni baron je grad Tuštanj prezidal tako, da je grad dobil čisto novo, današnjo podobo. Ob vhodu v grad je prizidal kapelo.

Baron Franc Bernard Lichtenberg je bil poročen z Ano Felicito rojeno Gall. najverjetneje je bila rojena v gradu Rožek, ker je bil v sončni uri, na južni strani gradu, narisana rožeški grb. Z ob časa ga je žal že zbrisal. Znano je, da so bili Tuštanjski večkrat v rodbinskih zvezah z Galli. Naslednji lastnik gospostva je bil njun sin Ferdinand Albert, ki je umrl leta 1712 in gospostvo zapustil svojemu nečaku Juriju Ludviku grofu Lichtenbergu. Po njegovi smrti, leta 1757, je gospostvo podedoval njegovi sin Karel Gotfrid, ki ga je 11. aprila 1783 izročil svojemu sinu Francu Ksaveriju. Grof Franc Ksaverij je bil zadnji lastnik iz rodbine Lichtenbergov. Le ta je imel gospostva še v Črnomlju, Semiču in Belneku. Nekdo iz rodbine Lichtenbergov je postal papež Inocenc, čigar portret se vidi v grajski sobani. Ta sorodnik-papež je gradu Tuštanj podaril križev pot. Naslikan je na steklo in je bil namenjen za opremo grajske kapele. Franc Ksaverij, grof Lichtenberg, je 7. marca 1800 prodal gospostvo Tuštanj Ignacu Scariju. Po njegovi smrti, 12. novembra 1816, je gospostvo podedoval njegov sin Jožef Scarija in bil priznan za lastnika s prisojilno listino 16. avgusta 1824. Dne, 31. januarja 1831 je Jožef izročil gospostvo svoji hčeri Heleni (roj. Jančiger). Dne, 1. julija 1847, je Helena prepustila gospostvo svoji hčeri Maksimilijani, pod pogojem, da ji v gradu zagotovi stanovanje in plača vse dolgove, ki bremene gospostvo. Hči Maksimilijana se je leta 1854 poročila z grajskim vrtnarjem Luko Pirnatom. Otrok nista imela, zato je po njeni smrti, leta 1873, posestvo podedoval njen mož Luka. Tako je prišel grad v domače – slovenske roke. Luka se je drugič poročil z Ano Marijo Resnik iz Blagovice. V zakonu za Ano sta imela 6 otrok. Po Lukovi smrti je posestvo, leta 1899, prevzela žena Ana, ki pa ga je leta 1905 izročila sinu Antonu. Ta se je poročil s Frančiško roj. Ovca iz Blagovice. Rodilo se jima je 10 otrok. Po Antonovi smrti je gospodarila od leta 1925 do leta 1960 njegova žena Frančiška. Od leta 1960 do leta 1990 pa njen sin Dominik, ki se je poročil z Ano roj. Klopčič iz Vrhpolj. Grad je od leta 1990 v lasti Petra in Ane Pirnat. Grad se od leta 1990 intenzivno obnavlja in čedalje bolj dobiva prvotno podobo. Od leta 2003 je v gradu urejena poročna dvorana, v njej se od tega leta dalje opravljajo civilne poroke. Poročna dvorana je urejena v klasicističnem stilu, ohranjene so še originalne poslikave iz konca 18. stoletja.

Na gradu poleti organizirajo tudi prireditve:

- koncert tamburaškega orkestra Vrhpolje: *Poletje ujeto v strune*,
- koncert Grajskega okteta,
- igra KUD Vrhpolje,
- koncert mladinskega in otoškega pevskega zbora OŠ Jurija Vege Moravče,
- koncert klasične glasbe.

28. DRŽAVNI FESTIVAL TURIZMU POMAGA LASTNA GLAVA
»V naravi je super!«

Imajo tudi gostinsko ponudbo:

- kosila,
- novoletna srečanja,
- družinska praznovanja,
- srednjeveške pojedine,
- manjše poroke do 50 ljudi.

Poroke se odvijajo:

- v poročni dvorani,
- v atriju,
- na grajskem vrtu.

Vrste porok:

- običajna,
- srednjeveška.

Ogledi:

- muzeja,
- grajske kapele.

Tematski dnevi:

- predšolske otroke,
- osnovnošolske otroke.

Na slikah vidimo vhod v grad, grajsko dvorišče z vodnjakom, eno izmed lepo ohranjenih sob ter grajski vrt.

28. DRŽAVNI FESTIVAL TURIZMU POMAGA LASTNA GLAVA
»V naravi je super!«

Osoletova jama

Vprašanja za obiskovalce:

1. Kako dolga je Osoletova jama?
2. Kako globoka je?
3. Katere živali najdemo v njej?

Za Osoletovo jamo se vsi v en glas strinjali, da je zelo zanimiva in vredna ogleda, poleg še zgornjih dveh turističnih znamenitosti. Med dolgo potjo, ki smo jo prepeščili, nas je na cilju čakalo veliko razočaranje. Vhod v jamo je prekrival mrežasto železni oklep.

Sreča, da imamo tako dober fotoaparat, ki je naredil lepe fotografije tudi v notranjosti jame.

Osoletova jama leži na zahodnem pobočju Slivne, na Dešnu. Dolga je 378 metrov, globoka pa 260 metrov in jo uvrščamo na 11. mesto med najglobljimi jamami na slovenskem. Posebnost jame je ta, da je nastala v stiku karbonskih in apnenčastih skladov. Voda ruši in odnaša karbonske sklade, v apnencu pa nastaja kapniški nakit. Jame je najlepša v zgornjem delu in v dvorani po 40 metrov globokim breznom. Vse kapniško bogastvo pa je ostalo nepoškodovano, kar je zasluga bližnjega kmeta Vincenca Ribiča-Osoleta, po katerem je jama dobila svoje ime.

28. DRŽAVNI FESTIVAL TURIZMU POMAGA LASTNA GLAVA
»V naravi je super!«

V Osoletovi jami so našli štiri vrste slepih hroščev; *anophthalmus schaumii*, *anophthalmus kicklitzi*, *leamostenus schreibersi* in *ceuthmunocharis robici*.

Našli pa so štiri vrste mehkužcev, polžkov iz podrazreda pljučarjev, v rodu *zospevmaipestre isselianum*, ki je podvrsta, pogosto najdena v alpskem krasu.

Pokrajina okrog Osoletove jame je značilno kraška. Vrtače v katerih je ponekod vidno delo človeka.

Jamarji Društva za raziskovanje jam vsako leto organizirajo spust v jamo oz. jamarsko šolo za vse, ki si želijo ogledati podzemne lepote te jame. želijo ogledati podzemne lepote te jame.

Vhod v jamo

28. DRŽAVNI FESTIVAL TURIZMU POMAGA LASTNA GLAVA
»V naravi je super!«

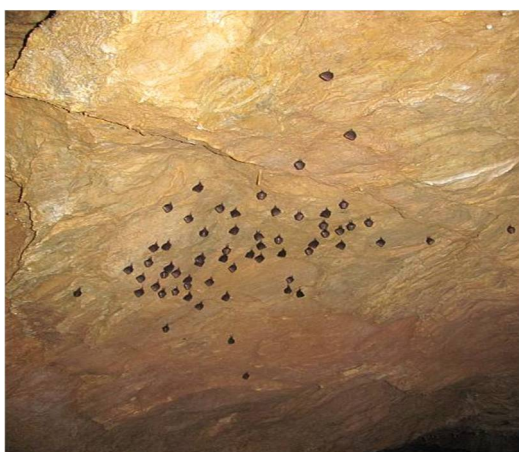
Vhodni rov v jamo

Kapnik v jami

Rjavi jamski pajek

Netopirji

Jamski insekt

Cerkev Sv. Miklavža

Vprašanja za obiskovalce:

1. Kako visoka je vzpetina Sv. Miklavž?
2. Katere vasi se vidijo naše razgledne točke?
3. Kako stara je cerkev na Sv. Miklavžu?

Cerkev Svetega Miklavža se nahaja na razgledni vzpetini, poimenovani Sv. Miklavž, južno od Moravč. Tudi ta bo ena naša izletniška točka. Z vrha je lep razgled proti bližnji Limbarski gori, levo od nje pa v daljavi opazimo Kamniške in Savinjske Alpe. Žig in vpisna knjiga pa sta pet minut pod vrhom na zadnji hiši v vasi, na mestu, kjer se konča cesta.

Po ustnem izročilu naj bi cerkev zgradili že v drugi polovici 15. stoletja prav brodarji, ki so tovorili blago po reki. Zaradi izjemne razgledne lege so to cerkev nekdam imenovali čuvar zgornje Save. Brodarji so menili, da se jim ne more nič zgoditi, vse dokler vidijo cerkev. Cerkev naj bi požgali Turki, zato so domačini novo postavili na manj dostopnem kraju nad vasjo, na mestu, kjer naj bi bil prvotno poganski tempelj.

Cerkev je obokana, ima pravokotno ladjo in plitek prezbiterij. Osrednje mesto v cerkvi predstavlja veliki oltar sv. Nikolaja, ob katerem sta v tronu kipa sv. Ambroža in sv. Avguščina, na zunanji strani stebrov pa sv. Jožef z golobčki in sv. Luka Evangelist. Stranska oltarja sta posvečena sv. Luciji ter nedolžnim otrokom. Freske še niso odkrite, bile pa naj bi zelo stare, iz 15. stoletja.

Planinski dom na Uštah

Planinski dom na Uštah, katerega oskrbnik je g. Igor Kanižar, se nahaja na hribu med Moravčami in reko Savo na nadmorski višini 658 m. Dom na Uštah je vpisan tudi pri Planinski zveze Slovenije. Dom je dostopen po asfaltni cesti iz Moravč ali iz Kresnic. Planinska pot vodi iz Moravč, prav tako pa sama lokacija ponuja številne pohode v okolico. Dom ima odličen razgled, katerega lahko opazujete kar iz terase planinskega doma. V gostinskem prostoru je 50 in na terasi 30 sedišč, kar je dovolj prostora za večje izletniške skupine in zabave. Obiskovalci in pohodnikih se lahko vsak dan okrepčajo z jedmi na žlico, kosilom in drugimi specialitetami. Imajo tudi 19 ležišč v sobah ter 18 skupnih ležišč.

Planinski dom uporabljajo tudi za:

- zabave
- poroke
- mladinski tabori
- otroški rojstni dneve
- prenočitve.

V poletnem času je na voljo tudi prostor za piknike!

28. DRŽAVNI FESTIVAL TURIZMU POMAGA LASTNA GLAVA
»V naravi je super!«

Zaradi njegove vsestranske uporabnosti in izjemne lege smo se odločili, da je primeren za izvedbo našega turistične naloge z naslovom V naravi je super!

Načrtovanje naše turistične ponudbe

1. dan

9.00 – Zbor in dobrodošlica; Z avtobusom se pripeljejo do planinskega doma, kjer jim bosta Laura in Tadej zaželela dobrodošlico. Postregli jim bomo s prigrizki, domačim pecivom in sokom. Nato jim bomo na kratko predstavili naravne geografske značilnosti in jim razkazali planinski dom (ter jim razložili pravila). Potem jim bomo dali čas, da razpakirajo svoje stvari in se namestijo v sobah.

Dobrodošlica: "Dobrodošli! Sva Laura in Tadej. To so ... (naštejeta imena animatorjev in organizatorjev). Zbrali smo se pred prekrasnim planinskim domom na Uštah. No, povedala vam bova nekaj kratkega o Moravčah in Moravški dolini. Moravska dolina leži v osrčju Slovenije. Je del osamelega krasa, zato ponekod najdemo kraške pojave kot so na primer vrtače, kraške jame, ... v eno izmed njih se bomo kasneje tudi spustili ter si jo поблиžje pogledali. Prebivalstvo je večinoma podeželsko, veliko ljudi se ukvarja s kmetijstvom. Drugo ime Moravske doline je tudi Dolina gradov, saj jih je bilo v zgodovini okoli 10, ohranjen pa je le 1 (grad Tuštanj). Znamenitost Moravč je tudi cerkev Sv. Martina, ki ima 2 zvonika ter veliko podružnic. Danes si bomo pogledali eno izmed njih. Najprej pa vam bomo razložili kratka pravila, nato pa se boste razporedili po sobah in razpakirali stvari, kasneje pa se bomo igrali zanimivo igro. Pravila obnašanja so naslednja:

- Preklinjanje je prepovedano, če vas slišimo morate narediti 10 sklec.
- Tekanje po prostorih je prepovedano.
- Ko nekdo govori, ga poslušamo.
- Ubogamo animatorje in organizatorje.
- Ugašamo luči, če ni nikogar v prostoru.
- varčujemo z vodo,
- Skrbimo za čistočo in odpadke mečemo v koš ter ne v naravo.

Imate še kakšno vprašanje? (če odgovorijo 'ja' ter kaj vprašajo, jim odgovorimo; če pa rečejo 'ne', nadaljujemo). Zdaj pa si lahko postrežete s prigrizki, domačim pecivom in sokom."

10.00 – Spoznamo se (igra) in razdelitev imen za »skritega prijatelja«; Navodila za igro spoznavanje: Stole postavimo v krogu (en stol manj kot je vseh skupaj). Kdor ne sedi na stolu se postavi na sredino in izbere eno osebo. Pristopi k njej in vpraša kako ji je ime in kaj ji je na drugih ljudeh všeč (npr. «ime mi je Pepa in rada imam ljudi, ki imajo rjave lase») Nato vsi, ki imajo rjave lase vstanejo in zamenjajo mesta. Medtem ko se menjavajo, se tisti na sredini poskuša čim prej usesti na prazen stol. Kdor ostane brez mesta se postavi na sredino in nadaljuje igro. Lahko pa tudi reče, da ima rad svoja soseda in v tem primeru mesti zamenjata njegova soseda. Tudi tukaj se oseba na sredini poskuša usesti na prazno mesto.

Navodila za skritega prijatelja: Na listke napišemo imena vseh prisotnih in nato vsak izžreba en listek. Na vsaki strani vrat bo obešen plakat. Na en plakat bomo napisali kratko sporočilo za osebo, ki smo jo izžrebali, na drugi plakat pa bomo skritemu prijatelju odgovorili/se zahvalili. Ob koncu bivanja se zberemo in razkrijemo svojega skritega prijatelja.

Pravila igre bosta razložila Tadej in Monika ter ju tudi vodila.

28. DRŽAVNI FESTIVAL TURIZMU POMAGA LASTNA GLAVA

»V naravi je super!«

11.00 – Delavnice in družabne igre oz. pomoč pri pripravi kosila; Delavnice: slike iz barvnega peska, izdelava sveč, izdelava rož iz papirja/blaga, slikanje, peka piškotov, šivanje, izdelava nakita, ...

Družabne igre: Enka, Monopoly, Activity, Pujsek Pig potuje po Sloveniji, Moja Slovenija, Človek ne jezi se, ...

Pomoč pri pripravi kosila: rezanje zelenjave za obaro (krompir, korenje, cvetača, koleraba; priprava mize za kosilo).

13.00 – Kosilo: Obara (goveje meso), orehovo skutni štruklji, pijača.

13.30 – Počitek in družabne igre; Kratek čas (30 min) za počitek po kosilu in za družabne igre.

14.00 – Aktivnosti: jahanje, Osoletova jama, pohod na Miklavža; razdelimo jih v 3 skupine, ki se bodo menjavale v dejavnostih. Pri vsaki skupini bo nekaj animatorjev, ki bodo skupine spremljali po postajah. Vsaka dejavnost traja pribl. 1,5 h. Jahali bomo pri Osoletovih, kjer bomo lahko poleg jahanja tudi božali konje, se vozili s kočijo in si ogledali opremo konj. V Osoletovi jami si bomo ogledali jamo in njene zanimivosti jame. Na pohodu na Sv.Miklavža se bomo med hojo družili in pogovarjali, na vrhu si bomo ogledali razgled na Moravško dolino in okoliške hribe, kraje, ...

17.00 – Malica: Samopostrežna malica (kruh, salame, siri, kumarice, razni dodatki, ...) in pijača.

17.30 – Nadaljevanje aktivnosti (jahanje, Osoletova jama, pohod na Miklavža); po malici gredo skupine še na svojo zadnjo dejavnost.

19.10 – Predvajanje filma; Ko se vrnemo z aktivnosti jim pripravimo film (organizatorji med tem pripravijo ogenj).

20.40 – Ogenj; Ko se film konča, gremo ven k pripravljenemu ognju, pečemo penice, hrenovke, petje, pripovedujemo zgodbe, doživetija.

22.00 – Priprava na spanje; Pripravimo vse potrebno za spanje.

22.30 – Spanje; Ugasnemo luči in gremo spat.

2. dan

8.00-Bujenje (Animator hodi po sobah in zbuja učence.).

8.30-Jutranja telovadba (odpravijo se ven in animator jim pove, da imajo različne možnosti za telovadbo in se razdelijo v 3 skupine po 7oseb.

1. Kilometer teka-Z njimi gre animator, ki sam določi, kam bodo odšli.

2. igranje nogometa (Animator sam izdelava igrišče za nogomet na travniku poleg Planinskega doma.)

3. Atletika (Pripravi jo animator, ki trenira atletiko.)

9.15-Zajtrk (pripravijo animatorji)

9.45-Razlaga načrtov za današnji dan in razdelitev skupin za pospravljanje po obrokih in pomoč pri pripravi obrokov (Glavni animator razloži, kaj bomo danes počeli, animatorji določijo 3 skupine ter dežurno skupino.)

9.55-Prosti čas in pospravljanje jedilnice (Jedilnico pospravi bela oz. dežurna ekipa, ki je določena, pomaga jim njihov animator.)

10.15-Delavnice (Zberemo se v jedilnici, razdelimo papir (podari ga OŠ Jurija Vege Moravče), barvice in flomastre (posodi OŠ Jurija Vege Moravče), povemo jim, kaj bodo risali ter da bo najlepša slika nagrajena)

11.00-Razglasitev najboljših slik in podelitev nagrade zmagovalcu (Barvice podari trgovina Tuš. Čokolado Gorenjka kupimo animatorji).

28. DRŽAVNI FESTIVAL TURIZMU POMAGA LASTNA GLAVA

»V naravi je super!«

11.10-Prosti čas in priprava kosila (Modra oz. dežurna skupina pomaga kuharju pripraviti kosilo, pripravijo tudi jedilnico. Pri vseh teh pripravah pomagajo dežurni animatorji, ki tudi nadzirajo delo.)

12.30-Kosilo

13.15-Prosti čas in pospravljanje jedilnice ter kuhinje (Kuhinjo in jedilnico pospravlja rdeča oz. dežurna skupina ter njihova animatorja.)

14.00-Turnir v odbojki (Vsaka skupina določi svojo ekipo, ki bo igrala, vendar morajo imeti tudi rezervo, ki pa bodo tudi igrali, saj se bodo člani ekipe menjali na 2 minuti. Ekipa določi tudi trenerja. Tekmo bo sodil animator.)

15.00-Malica

15.30-Turnir v nogometu (Vsaka skupina določi svojo ekipo, ki bo igrala, vendar morajo imeti tudi rezervo, ki pa bodo tudi igrali, saj se bodo člani ekipe menjali na 2 minuti. Ekipa določi tudi trenerja. Tekmo bo sodil animator.)

16.30-Razglasitev skupne zmagovalne ekipe (Točke se seštejejo iz obeh turnirjev in tista skupina, ki bo zbrala največ točk bo zmagovalec turnirja V naravo na zabavo v Moravški dolini.)

16.15-Pospravljanje planinskega doma (Vsak pospravi svojo sobo in bela skupina počisti WC-je, modra skupina pospravi hodnike in rdeča skupina pospravi jedilnico.)

17.00-Zbor pred vhodnimi vrati planinskega doma in odhod z avtobusom proti gradu Tuštanj (Avtobus plačamo s sponzorskim denarjem.)

17.15-Prihod na grad Tuštanj in ogled gradu (Vstopnino plačajo učenci.)

18.00-Naredimo krog in vsak pove koga je imel za skritega prijatelja.

18.10- Zahvala vsem učencem, ker so se udeležili počitnic na Planinskem domu na Uštah.

18.30-Analiza počitnic na Planinskem domu na Uštah (analiza bo potekala na planinskem domu na Uštah, vsak animator pove, kaj mu je bilo všeč in kaj bi popravil, izboljšal.)

Vse stroške bomo plačali z sponzorskim denarjem, ki nam ga je dala trgovina Tuš in zato smo ji zelo hvaležni. Zahvale pa gredo tudi Igorju Kanižarju za oddajanje prostorov na planinskem domu, Francu Rotar za moko, Petru Pirnatu za ogled gradu, kmetiji Tič za jabolka, Janezu Pirnatu za domače mleko in Jožetu Avbelj za domači med.

Najlepša hvala vsem zgoraj naštetim!

Denarna in količinska ocena potrebne hrane:

DOBRODOŠLICA: (prib. 20€)

Prigrizki,

Domači piškoti,

pijača- 2l (sirup)

ZAJTRK: (prib. 42€)

Marmelada- 4kg

Maslo- 1kg

Med- 3l

Mleko- 4l

Čaj- 3l

MALICA: (prib. 50€)

Sir- 1kg

Suha salama- 1

Piščančja salama- 3

Kruh- 10 kg

Kisle kumarice- 2 kozarca

Čajna salama – 2

Sveža paprika- 1kg

Sirup- 10l

Jabolka- 4kg

KOSILO: (prib. 90€)

(zelenjavno- mesna obara, ajdovi žganci, jabolčni zavitek, ješprenova juha,palačinke)

Meso(goveje)- 4kg

Krompir- 2 kg

Korenje- 1 kg

Cvetača- 1kg

Koleraba-0,5 kg

Moka-3 kg

Sirup- 10l

Ajdova moka- 5kg

Ješprenj- 3kg

Prekajena šunka- 1.5 kg

Jajca- 20

Mleko- 6l

Začimbe

Jabolka- 5

VEČERJA: (prib. 45€)

Hrenovke-4kg

Penice-4 kg

Kruh- 3kg

Gorčica-1 velik kozarec

Ajvar-1 velik kozarec

Kečap-1kg

Zaključek

Čas za izvedbo naše naloge se je začel iztekati, zato smo proti koncu januarja postorili še zadnje malenkosti z oblikovanjem. Z veseljem smo se ozrli na opravljeno delo in se pogovorili še o dokončni izvedbi. Večina nas je ugotovila, da sedaj drugače razmišljamo o tem, kaj je turistično zanimivo v našem kraju. Ob samem začetku bi našli le »turistično klasiko«, grad, cerkev in še kakšna planinska izletniška pot, to pa bi bila tudi vsa turistična ponudba. Zato sedaj z veseljem gledamo česa vse smo se domislili. Uživali smo v raziskovanju ter doživljanju naše «nove» turistične ponudbe. Ob tem pa smo spoznali številne ljudi, ki so nam pri tem pomagali. Z veseljem se bomo spominjali, kaj smo doživeli kot »poskusni« turisti in kot turistični »delavci«.

Rezultat naše naloge je zgibanka V naravi je super, ki ponuja zanimiv izbor zabave s klasično turistično ponudbo in nekaj neklasičnih naših domislic. Izvedbo in tisk zgibanke bodo podprli: šola, občina in TD Moravče. Naš cilj, turistično oživiti naš kraj s sodelovanjem: občine, šole, društev in posameznih družin nudi zasnova naše zgibanke. Vnaprej se že veselimo novih dogodivščin s področja turizma in upamo, da bomo lahko v tej smeri naredili še veliko, tudi po odhodu iz osnovne šole, ko se bomo vključili v delovanje društev.

Turistični produkt- zgibanka V naravi je super!

Rezultat naše naloge je zgibanka V naravi je super, ki ponuja zanimiv izbor zabave s klasično turistično ponudbo in nekaj neklasičnih, naših, domislic. Vse je podkrepljeno z mamljivimi fotografijami. Izvedbo in tisk zgibanke bodo podprli: šola, občina in TD Moravče. Naš cilj je z zgibanko turistično oživiti naš kraj s sodelovanjem občine, šole, društev in posameznih družin.

V zgibanki so predstavljene posamezne točke naše dvodnevne turistične ponudbe z izleti, zanimivimi ogledi ter zabavo za mlade. Zato sedaj z veseljem gledamo, česa vse smo se domislili.

Stojnica na turistični tržnici

Na turistični stojnici si bomo prizadevali povečati prepoznavnost Moravske doline v slovenskem prostoru.

Na stojnici bo zgibanka, ki smo jo pripravili. Na stojnici bomo imeli tudi domače štrukle, kruh, salamo ter bezgov sok. Vso hrano bomo pripravili sami. Našo zgibanko bosta delila tudi dva učenca, ki bosta oblečena v grajsko gospo in grajskega stražarja. Predvidevamo, da bomo z zgibanko pritegnili mlade, ki bodo glas o zanimivi turistični ponudbi raznesli k svojim prijateljem, znancem, sodelavcem.

Priloge:

- Skica turistične stojnice

Viri

- Stražar, S.: Moravska dolina, Ljubljana; Mladinska knjiga, 1979
- Novak, V.: Slovenska ljudska kultura, Ljubljana, 1960
- Tercelj Otorepec, M, Moja dolina na dlani, , Moravče, občina Moravče , 2000
- Bogataj, J.: Sto srečanj z dediščino na Slovenskem, Ljubljana, Prešernova družba, 1992
- Barbič A.: Prihodnost slovenskega podeželja, Novo mesto, Dolenjska založba, 1991
- <http://turisticnodrustvo-moravce.org/>
- <https://sl-si.facebook.com/media/set>
- <http://www.gore-ljudje.net/novosti>
- <http://www.piknik-prostor.si/piknik/planinska-koca-na-ustah>

Priloga

Skica turistične stojnice

